

УДК 621.314

Ірина Бабушкіна, магістр, Надія Синькевич, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПРИБУТОК ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ: ФУНКЦІЇ ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Анотація. Дано визначення поняттю “прибуток”, розглянуто його сутність і значення, визначено основні характеристики та функції.

Ключові слова: ефективність, виробничі ресурси, фондівіддача, матеріаломісткість, продуктивність праці.

Iryna Babushkina, Nadiya Sinkevich

PROFIT AS ECONOMIC CATEGORY: FUNCTIONS AND MAIN CHARACTERISTICS

Abstract. The definition of the term “profit” is considered. The essence and meaning, main characteristics and functions are described.

Keywords: profit, efficiency, total revenue, aggregate costs, entrepreneurship, asset, profitability.

Прибуток – найважливіший показник діяльності підприємства, що характеризує ефективність його функціонування, рушійна сила функціонування та розвитку економіки, мотивація підприємницької діяльності, джерело розширення суспільного виробництва, примноження національного багатства та задоволення потреб суспільства, що зростають.

Бажання отримати прибуток сприяє ефективному використанню ресурсів, впровадженню досягнень НТП, інноваційному розвитку, мінімізації витрат та поліпшенню якості продукції.

Прибуток – це виражена у грошовій формі винагорода підприємця за вкладений капітал та за ризик здійснення підприємницької діяльності, та виражає різницю між сукупним доходом і сукупними витратами понесеними під час здійснення цієї діяльності.

Прибуток – складна фінансова категорія, йому притаманні наступні характеристики: це форма доходу підприємця, який здійснює певний вид діяльності, нерозривно пов’язана з капіталом і характеризує ціну його функціонуючої частини, це результат ефективного здійснення діяльності, певний вимір і плата за ризик, кінцевий узагальнюючий показник, що дорівнює різниці сукупних доходів і витрат в процесі здійснення діяльності, абсолютний показник, який виражається у грошовій формі.

Сутність будь-якої категорії розкривається у її функціях. Серед функцій прибутку виділяють:

- оцінювальна – оцінка ефективності використання основних ресурсів підприємства;
- стимулююча – спрямована на зниження витрат виробництва запровадженням інновацій, що збільшує можливості розширення виробництва і зростання масштабів бізнесу;
- функція господарського розрахунку – доходи підприємства мають не тільки покривати витрати, але й резерв;
- розподільча – забезпечує вибір підприємницької діяльності серед альтернативних варіантів;

- індикативна (інформаційна) – забезпечує підприємство інформацією про оцінку його діяльності, та про наповненість ринку товаром, даючи тим самим економічний сигнал про необхідність збільшувати чи зменшувати обсяги виробництва.

Основним показником, що визначає ефективність діяльності є прибутковість підприємства, її часто називають рентабельністю. Існує багато показників рентабельності: рентабельність товарів, реалізації, активів, власного капіталу, залученого капіталу та ін.

Джерелами формування прибутку підприємства можуть бути прибуток від реалізації продукції, робіт і послуг, прибуток від іншої реалізації і позареалізаційні фінансові результати.

На формування прибутку впливає ряд факторів.

До зовнішніх факторів відносять ті, які не залежать від діяльності підприємства: державне регулювання цін, подорожчання послуг інших галузей господарства, система оподаткування, політика держави по формуванню доходів, інфляція, законодавча база та ін.

Внутрішні фактори – це фактори пов'язані з функціонуванням підприємства і якими підприємство в силі керувати та змінювати: отримання прибутку від реалізації товарів, обсяг діяльності, кількість одиниць проданого товару, розмір встановленої націнки, фондоозброєність працівників, чисельність працюючих, собівартість та ін.

Обсяг прибутку, рівень рентабельності залежать від постачальницької, маркетингової, збутової, виробничої, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства, а отже, характеризують усі сторони господарювання.